

Soltis Lajos, Ye Jin-sen és Gőz István (Ilovsky Béla felvételei)

ber csak akkor tud meg mindent a világról, amikor már meghalt. A Fekete Gyöngy egyszerűen jelképezi lehetőségeinket, vágyainkat is, de ezt sem nyugati értelemben. A célt, amit mi itt, Nyugaton magunk elé tűzünk, mindenáron el akarjuk érni, s mohóságunkban gyakran bármilyen árat megadunk érte. A keleti ember egész habitusa, felfogása és neveltetése ellentétes ezzel, mi csupán eszünkkel vagyunk képesek, ha egyáltalán képesek vagyunk, felfogni a keleti ember sajátosságát. A keleti ember introvertált, a nyugati, éppen ellenkezőleg, kifelé fordul, és ez minden titkok kulcsa. Hszüan-cang az előadás végén megtalálja a Fekete Gyöngyöt. Igaz, a Halálban. De ekkor megért mindent, és ez az, amit mi nem érthetünk meg, ami számunkra idegen és félelmet keltő. Ezért érezzük úgy, mintha valami szomorú történetet láttunk volna. Pedig a regény nagyon is vidáman fejeződik be: maga Buddha tünteti ki a vándorokat, és a Mennyekbe emeli őket. Eléri tehát céljukat.

A veszprémi előadás rengeteg kérdőjelet és megoldatlanságot hagy maga után, éppen azért, mert választott stílusában, a pekingi opera keretein belül javarészt működésképtelen, de egyesíteni sem tudja a kétféle, keleti és nyugati színjátszó hagyományt. Ezért aztán csupán érdekes torzó marad. A Királynőt játszó Szun Pinget annyira átítatja gyerekkora óta tanult mestersége és azok a szabályok, amelyek számunkra átlát-hatatlan útvesztőt, számára azonban áthághatatlan törvényt jelentenek, hogy rendezője, Lendvai Zoltán minden instrukciója ellenére állandóan mosolyog, és mosolya szokatlanságában is idegesítő. A Majomkirályt játszó Ye Jin-

sen viszont az elvárhatónál jóval szerényebb eszköztárral játssza Szun Vu-kungot. (Várakozásaimat egy eredeti pekingi operaelőadás határozta meg, amelyben a Majomkirályt alakító színész egy artista, egy légtornász, egy zsonglőr és egy gumiberber ügyességével mászott falra, fára, ellenfele feje tetejére, harcolt egyszerre kilenc emberrel is, elkapdosta a felé suhogó dárdaikat, és mindezt egyetlen csepp izzadság, pihenő, lélegzetvétel vagy megtorpanás nélkül, mosolyogva, másfél órán keresztül.) Ye Jin-sen inkább a majom viselkedésének külsődleges jellemzőit képes megmutatni: hogyan üldözi a majom a testén hancúrozó bolhát, hogy vakarózik stb. A veszprémi Keselyűhegy egyértelműen pekingi operaelőadás szeretne lenni, éppen ezért

nem kérhető számon rajta a hagyományos színeszi eszköztár és technika, a jellemábrázolás, az átélés. Számon kérhető azonban, hogy nem tartja be a pekingi opera színdramaturgiáját, hogy akrobatikus jelenetei vérszegények, mozgásvilága elnagyolt, stilizáltsága esetleges. Nem segít az előadáson a két kínai színművész sem. Ye Jin-sen nem átütő humorú és erejű Majomkirály, a verekedésekben többször is csak szenved és erőlködik, ám ebben magyar partnerei éppoly hibásak, hiszen az elvileg mértani pontossággal koreografált jelenetekben „alszanak”, mozdulatokat tévesztenek, amit Ye Jin-sennek kell korrigálnia. A magyarok ebben az előadásban bábok, érdekes figurák ugyan, de nem elevenednek meg a koreográfia vasfüggönye mögött, nem találják, hiszen nem is találhatják meg, azt a biztonságot, amelynek egy kínai színész közel húsz esztendei tanulás után már teljességgel birtokában van.

Ahhoz, hogy a *Keselyűhegyet* megfelelő állapotban lehessen tartani, naponta kellene gyakorolni, ám erre a magyar színházi szokások, úgy tűnik, alkalmatlanok. A veszprémi színház még azzal is nehezíti saját helyzetét, hogy az előadást havonta egyszer, jobb esetben kétszer tűzi műsorára. Márpedig egy hónap bőségesen elegendő ahhoz, hogy a színészek emlékezetében el-sorvadjon ez a jobb sorsra érdemes előadás.

Keselyűhegy (veszprémi Petőfi Színház)

Színpadra alkalmazta: Lendvai Zoltán és Révész Ágota. *Diszlet:* Khell Csörsz. *Jelmez:* Kárpáti Enikő. *Rendezte:* Lendvai Zoltán.

Szereplők: Kiss T. István, Szun Ping, Ye Jin-sen, Gőz István, Soltis Lajos, Keller János, Papp Márta, Módrí Györgyi, Réthly Attila.

DÖMÖTÖR ADRIENNE

NEM AZ IGAZI

STOPPARD: EZ AZ IGAZI

A hosszúra nyúlt tél végén, a tavaszi fáradtság idején különösen vonzó programnak kínálkozik egy vígjáték. A közönség egyre szélesebb rétegeit megnyerő Pesti Színházban (ahol Kárpáti Péter egyik cigány tematikájú darabja pár éve botrányba fulladt, a másik pedig most nagy siker) évadról évadra színre kerülnek könnyedebb szórakozást ígérő művek is. Az idén a nem egészen másfél évtize-

de született Stoppard-darabra, az *Ez az igazira* esett az egykori társulatához rendszeresen visszatérő rendező, Valló Péter választása. A rangos alkotógárda és a neves szerző méltán kelthetett várakozást a magyarországi bemutató előtt.

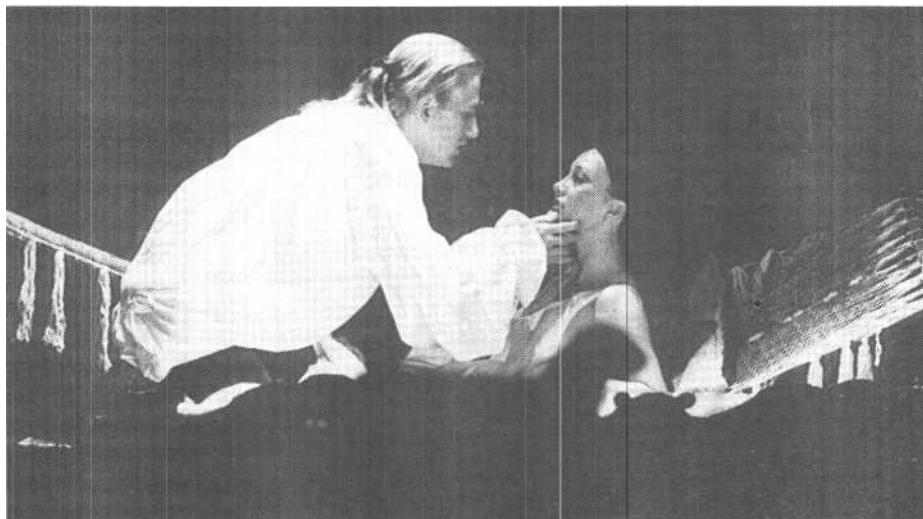
Tom Stoppard mint a *Rosencrantz és Guildenstern* szerzője, majd megfilmesítője vált világhírűvé és nálunk is ismertté. Láthattuk még a

Pap Vera (Annie) és Anger Zsolt (Billy) (Koncz Zsuzsa felvétele)

Valami bűzlik *Dániában* című Hamlet-zanzáját (legutóbb a Katona színészeinek előadásában a tavalyi nyári Színészkarneválon), és hallhattunk másik nagy sikerű darabjáról, a Travesztiákról. Az író ismert történetek ötletekben bővelkedő, szellemes átdolgozójaként szerethettük meg. A pillanatnyi politikai helyzet - később úgy nevezük: történelem - mellékszereplőinek békaperspektívájából forgatta meg a Hamlet-történetet vagy mutatta be az egy városban élő és dolgozó, de még ismeretlen Joyce-ot, Lenint és Tzarát, zanzájában pedig rohanó korunk szenzációra éhes nézőjének elképzelt elvárásai szerint zsugorította tizenöt percesre a tragédia eseményesorát.

Az író korábbi műveit emlegető kitérő - talán már sejtető- annak a felismerésnek szól, hogy az Ez az *igazi* című kesernyős vígjáték nem tartozik az izgalmasabb Stoppard-alkotások közé. Ha nem írja meg az előzőeket (és nem válik időközben ismert televíziós és rádiós személyiséggé), aligha sikerült volna egykönnyen eladnia ezt a banalitásokból szőtt, laposka poénokkal tarkított hosszadalmas dialógussorozatot a poprajongó negyvenes íróról, aki magánéleti problémákkal küzd, hippi lányáról, színésznő feleségéről, szintén színész barátjáról és a feleségek barátairól, akik között kiemelt szerep jut egy álforradalmár ifjoncnak. A darab - amely egyszerre akar megnevettetni és aforisztikus életigazságokat közölni - inkább hangjátékra emlékeztet, semmint színműre. A színpadon alig történik más, minthogy jelenetről jelenetre bejön két (né-ha három vagy négy) szereplő, és kitartó konverzációt kezd arról, ki kivel fekszik le, ki kit akar ki-sajátítani, ki kivel nem tud mit kezdeni, valamint hogy előadható-e a börtönben csúcslő - még le nem lepleződött -, forradalmárrá stilizált köz-törvényes bűnöző pocskék darabja. Az az érzésem, a Pesti Színház színpadára azért tolnak be időnként egy autót, zuhanyfülkét vagy bárpultot (díszlet: Dávid Attila), hogy ha már mindig ugyanarról beszélnek, legalább ne mindig ugyanott tegyék.

A bemutatóra készült szövegváltozat - Kern András és Valló Péter átdolgozásának köszönhetően - könnyedebb és szellemesebb (ugyanakkor sajnos hosszabb) az eredetinel. Az előadás „helyi értékén” veszi a darabot, nem próbálja többnek mutatni, mint ami. Egyetlen idéző-jelet mégis kitesz: a visszatérő jelenetkezdés - Henry (Kern) több méter magasban (Marton László néhány évvel ezelőtti *Szentivánéji álomjának* impozáns csillagosa ege alatt) írógépét veri - arra utal, hogy amit látunk, talán nemis az életből, csak Henry legújabb színdarabjából való.

Kern afféle Woody Allen-esen szeretetre méltó, kissé félszeg, kissé tudálékos, kissé papucs értelmiséginek játssza Henryt, ami kifejezetten jól tesz a figurának. A főszereplők egyébként - Kern mellett Lukács Sándor, Igó Éva, Pap Vera - magabiztosan hozzák a figurákat, s ha nem sugárzik róluk a játék önfeledt öröme, a vígjáték-félék legfőbb vonzereje, hát nem meglepő. Ehhez ugyanis vagy el kellene felejtetni a szöveget, és saját ötletekből, rögtönzésekből teremteni sokkal érdekesebbet (de ez egy másik műfaj),

vagy egy jobban megírt darabbal próbálkozni. Elég nagy a választék.

Tom Stoppard: Ez az igazi (Pesti Színház)
Fordította: Bart István. Átdolgozta: Kern András és Valló Péter. Díszlet: Dávid Attila. Jelmez: Döry Virág. Zenei munkatárs: Jeney Erzsébet. Dramaturg: Upor László. A rendező munkatársa: Eichner András. Rendező: Valló Péter.
Szereplők: Kern András, Lukács Sándor, Igó Éva, Pap Vera, Korognai László, Anger Zsolt f. h., Szabó Gabi, Olasz Ági.

MAGYAR JUDIT KATALIN ÖRÖMSZÍNHÁZ

SÖR; A LEGÚJABB VILLON

Huszonöt évesen egy színész - ide nekem az Oroszlánt is! - mindent el akar játszani, ám végtelen energiája sokszor kiaknázatlan marad. Egészséges lelkületű ifjú ilyenkor panaszkodás és letargia helyett cselekszik, játéklehetőséget teremt önmagának. Számos alkalmi társulás, előadást jön így létre, a Komédi Franc Ez? nyári mókázásaitól, mondjuk, Csányi Jánosék az évad meglepetését jelentő *Szentivánéji álom*-produkciójáig. Ekképp fogott össze két vígszínházi s egy munkanélküli aktor, nemrégiben még főiskolai évfolyamtársak, hogy eljátsszák Shakespeare összes művét - igaz, kissé rövidítve: hetven perc alatt.

A mulatságos ötlet ugyan nem a sajátjuk: Londonban látták az eredetijét, de ügyesen magukra igazították az import holmit. A SÖR-nek (értsd:

Shakespeare összes Rövidítve) ma már legendája van: „Petya”, „Artúr” és „Totya” (polgári nevükön: Kálló Molnár Péter, Káldi Artúr és Tóth Gáspár András) vállalkozása olyannyira jól sikerült, hogy ötvenedik előadásukon is túl vannak - zömében a Komédiium családias hangulatú pincéjében, de felléptek már kétezer ember előtt is a Diákszigeten.

Előadásuk felhőtlen és felelőtlen hülyéskedés. A Shakespeare-művek és a Shakespeare-játszás karikatúrájánál is erősebb a vállalkozás, a mindent lerövidítő rekordhajhászás kifigurázása. (Csöpp hiányérzetem is innen fakad: szívesen láttam volna egy kicsit mélyebb stílusparódiát is.) A bohócdilibe minden pojácskodás belefér: egymás zrikálása, szimpátiaszavazatok gyűjtése a *Julius Caesar* címszerepének eljá-